

Begäran om utlåtande

17.6.2020

VN/9812/2019

VN/9812/2019-STM-4

Begäran om utlåtande till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om utredande av dödsorsak, hälsoskyddslagen och lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål

I denna proposition föreslås det att lagen om utredande av dödsorsak, hälsoskyddslagen och lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål ändras.

I lagen om utredande av dödsorsak föreslås grundläggande bestämmelser om förfarandena för konstaterande av en människas död. Dessa bestämmelser ingår för närvarande i en förordning. Dessutom ska det i lagen föreskrivas om ett förfarande som innebär att en sjukskötare som fått anvisningar av en läkare vid ett förväntat dödsfall kan utföra undersökningar för konstaterande av att döden inträtt så att liket kan flyttas till ett kylförvaringsutrymme i avvaktan på att en läkare utför det egentliga konstaterandet av dödens inträde. Dessutom ska det föreskrivas om de förutsättningar under vilka ett lik kan flyttas till ett kylförvaringsutrymme när en polisman gjort iakttagelser om dödsfallet. Detta ska vara möjligt när dödsfallet är uppenbart på grund av att kroppen förstörts eller på grund av långt framskridna postmortala förändringar. Bestämmelserna om anmälan om dödsfall samt om hantering och förvaring av lik preciseras genom närmare bestämmelser om olika aktörers skyldigheter. I lagen om utredande av dödsorsak tas det dessutom in bestämmelser om personer som avlidit utomlands.

Till hälsoskyddslagen fogas en materiell bestämmelse om hantering, förvaring, transport och mottagande av lik samt om flyttning av redan jordade lik så att bemyndigandet att utfärda förordning utvidgas på det sätt som grundlagen förutsätter. Närmare bestämmelser om dessa frågor utfärdas genom förordning.

I hälsoskyddslagen och i lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål görs dessutom vissa sådana preciseringar av teknisk natur som delvis beror på att det i fortsättningen kommer att föreskrivas om konstaterande av en människas död i lagen om utredande av dödsorsak.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2021.

Bakgrund och mål

I Finland avlider årligen ca 50 000 personer. Bestämmelser om utredning av dödsorsaken finns i lagen om utredande av dödsorsak (459/1973) och förordningen om utredande av dödsorsak (948/1973). Bestämmelser om konstaterande av en människas död finns i social- och hälsovårdsministeriets förordning om dödsriterierna (27/2004). Bestämmelser om begravning finns i begravningslagen (457/2003). I lagstiftningen är förfarandena för utredning av dödsorsaken indelade i medicinsk och rättsmedicinsk utredning av dödsorsaken. Omständigheterna kring dödsfallet avgör enligt vilket system dödsfallet utreds.

I lagstiftningen om utredande av dödsorsak finns också bestämmelser om bl.a. konstaterande av en människas död, anmälan om dödsfall, registrering av uppgifter om dödsfall i befolkningsdatasystemet samt begravningstillstånd.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo@stm.fi
stm.fi

Lagstiftningen om dödsfall är rätt gammal. Lagen och förordningen om utredande av dödsorsak trädde i kraft den 1 januari 1974. På 1990- och 2000-talen har det gjorts vissa ändringar i lagstiftningen, men många av de grundläggande lösningarna i lagstiftningen är decennier gamla. Den delvis föråldrade och bristfälliga lagstiftningen har orsakat problem i den praktiska verksamheten och med tanke på en ändamålsenlig användning av samhällets resurser.

I samband med behandlingen av en regeringsproposition som innehöll ett förslag till ändring av vävnadslagen (RP 276/2009 rd) noterade grundlagsutskottet i sitt utlåtande (GrUU 24/2010 rd) att 8 § 2 mom. i vävnadslagen föreskriver att en människas död ska konstateras så som det bestäms genom förordning. Denna förordning är social- och hälsovårdsministeriets förordning om dödsriterierna. Grundlagsutskottet hänvisade i sitt utlåtande till 7 § i grundlagen, där det föreskrivs om rätten till liv, och till 80 § 1 mom. i grundlagen, där det sägs att det genom lag ska utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter. Grundlagsutskottet ansåg att statsrådet så snart som möjligt måste vidta åtgärder för att en grundläggande bestämmelse om hur en människas död ska konstateras tas in i lag. I samband med behandlingen av ett annat förslag till ändring av vävnadslagen (202/2019, RP 54/2018 rd) 2018 konstaterade grundlagsutskottet att vävnadslagen trots utskottets tidigare ståndpunkt inte till denna del har ändrats för att motsvara kraven i grundlagen. Grundlagsutskottet upprepade sin tidigare ståndpunkt och påskyndade en snar korrigerig av den grundlagsstridiga regleringen (GrUU 27/2018 rd).

Målet med propositionen är att det i lagen om utredande av dödsorsak ska tas in bestämmelser på lagnivå om konstaterande av en människas död samt förfaranden som innebär att en sjukskötare som fått anvisningar av en läkare vid förutsedda dödsfall kan utföra undersökningar för konstaterande av en människas död och att en polisman vid uppenbara dödsfall kan göra preliminära iakttagelser om dödsfallet, utifrån vilka liket kan flyttas till ett kylförvaringsutrymme i avvaktan på att en läkare utför det egentliga konstaterandet av dödens inträde.

I propositionen föreslås mer exakta bestämmelser än för närvarande om vem som ska underrättas om dödsfall. Till lagen fogas också bestämmelser om hantering och förvaring av lik samt om personer som avlidit utomlands.

Svarsanvisningar för mottagarna

Vi ber er lämna era remissvar i första hand via webbplatsen utlåtande.fi. Det går också att sända remissyttranden per e-post till adressen kirjaamo@stm.fi. Nämn diarienumret VN/9812/2020 i följebrevet.

Alla remissyttranden är offentliga och publiceras på webbplatsen utlåtande.fi och i Projektportalen (Hankeikkuna). Remissen finns också på social- och hälsovårdsministeriets webbplats på adressen <https://stm.fi/sv/begaran-om-utlatande>

Social- och hälsovårdsreformen, som är under beredning, har inte beaktats i propositionen. Detta har redan beaktats, så det är inte nödvändigt att nämna det i yttrandena.

Vi ber er lämna ert yttrande senast fredagen den 7 augusti 2020 kl. 16.15.

Avdelningschef

Annakaisa Iivari

Jurist

Sini Tervo

Bilaga Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om utredande av dödsorsak 17.6.2020

Distribution 9lives
Ålands landskapsregering
Akaan kaupunki

Regionförvaltningsverken
Attendo Oy
Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
Riksdagens justitieombudsman
Finlands näringsliv rf
Esperi Care oy
Esbo stad
Forssan kaupunki
Förvaltningsdomstolarna
Helsingfors stad
Helsingfors universitet
Hyvinvointiala HALI ry
Hämeenlinnan kaupunki
Människorättscentret
Joensuun kaupunki
Jyväskylän kaupunki
Jyväskylä universitet
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu
Riksarkivet
Folkpensionsanstalten (FPA)
Centralkriminalpolisen
Kiteen kaupunki
Högsta förvaltningsdomstolen
Kotkan kaupunki
Kouvolan kaupunki
Kuopion kaupunki
Krematoriestiftelsen sr
KT Kommunarbetsgivarna
Lahden kaupunki
Laplands universitet
Lappeenrannan kaupunki
Barnombudsmannen
Lapuan kaupunki
Yrkeshögskolan Laurea
Lojo stad
Läkarföretagen rf
Mehiläinen
Yrkeshögskolan Metropolia
Mikkelin kaupunki
Justitiekanslersämbetet
Justitieministeriet
Olycksutredningscentralen
Undervisnings- och kulturministeriet
Uleåborgs yrkeshögskola
Oulun kaupunki
Uleåborgs universitet
Pardia
Räddningsverken
Pihlajalinna Terveys Oy
Pieksämäen kaupunki
Pielaveden kunta
Jakobstad
Polisyrkeshögskolan
Polisstyrelsen
Porin kaupunki
Borgå stad
Rovaniemen kaupunki
Sallan kunta
Salon kaupunki
Sjukvårdsdistrikten
Seinäjoen kaupunki
Seurakuntapuutarhurit ry
Inrikesministeriet
Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården
SOSTE Finlands social och hälsa rf
Suomalainen Lääkäri-seura Duodecim
Kyrkostyrelsen för evangelisk-lutherska kyrkan i Finland

Suomen Geriatri ry
 Suomen Geronomiliitto ry
 Suomen hautaustoiminnan keskusliitto
 Suomen Hautaustoimistojen Liitto ry
 Finlands kommunförbund
 Finlands närvårdar- och primärskötarförbund SuPer rf
 Suomen Lääkintäoikeuden ja -etiikan Seura SLOES
 Suomen Lääkäriliitto – Finlands Läkarförbund
 Suomen oikeuslääketieteellinen yhdistys
 Kyrkostyrelsen vid ortodoxa kyrkan i Finland
 Finlands Polisorganisationers Förbund rf
 Finlands Patientförbund rf
 Finlands sjuksköterskeförbund
 Suomen Sairaankuljetusliitto ry
 Suomen senioriliike ry
 Tammerfors yrkeshögskola
 Tampereen kaupunki
 Tammerfors universitet
 Tehy
 Institutet för hälsa och välfärd
 Terveys- ja Sosiaalialan Yrittäjät TESO ry
 Dataombudsmannen
 Statistikcentralen
 Toholammin kunta
 Åbo yrkeshögskola
 Åbo stad
 Åbo universitet
 Arbets- och näringsministeriet
 Utrikesministeriet
 Vasa stad
 Vanda stad
 Riksåklagarämbetet
 Finansministeriet
 Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto Valli ry
 Centraförbundet för de gamlas väl
 Skatteförvaltningen
 Wilhelmiina Palvelut Oy
 Tillsynsenheterna inom miljö- och hälsoskyddet
 Åbo Akademi

För kännedom Familje- och omsorgsminister Krista Kiuru

Statssekreterare Eila Mäkipää

Specialmedarbetare Laura Lindeberg

Specialmedarbetare Sampo Varjonen

Specialmedarbetare Timo Lehtinen

Social- och hälsovårdsministeriet: registratorskontoret, kommunikationsenheten